

ПОЛІТОЛОГІЯ

УДК 327.83.

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v055.2025.39>**А. І. Бузаров**ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-5085-8340>

кандидат філософських наук, докторант

Інституту політичних і етнонаціональних досліджень
імені І.Ф. Кураса Національної академії наук України**РОЛЬ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ СПІЛЬНОТИ У ПІДТРИМЦІ УКРАЇНЦІВ,
ЯКІ БУЛИ ЗМУШЕНІ ЗАЛИШИТИ УКРАЇНУ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ**

Постановка проблеми. Повномасштабна війна РФ проти України створила безпрецедентну гуманітарну кризу у Європі з часів Другої світової війни. За даними міжнародних організацій, мільйони громадян України були змушені покинути свої домівки, опинившись як внутрішньо переміщеними особами, так і фактично біженцями за кордоном. Традиційно наукові та аналітичні дослідження міжнародної підтримки України у цей період зосереджуються на військово-технічній, фінансовій та макроекономічній допомозі, а також на програмах відновлення інфраструктури. Значна частина робіт у сфері гуманітарної підтримки обмежується аналізом діяльності глобальних організацій – Організації Об'єднаних Націй, Міжнародного комітету Червоного Хреста, Міжнародної організації з міграції тощо. Водночас поза належною увагою залишається системний аналіз внеску саме євроатлантичної спільноти як комплексного політичного, економічного та гуманітарного актора. Цей внесок охоплює не лише матеріальну чи фінансову допомогу, але й багаторівневу підтримку українців, які були змушені залишити територію України через війну: програми тимчасового захисту, інтеграційні ініціативи, мовну та освітню адаптацію, психологічну підтримку та сприяння працевлаштуванню. Таким чином, існує чітко окреслене наукове поле, але у ньому бракує нішевого дослідження, яке б цілісно описувало і пояснювало роль саме євроатлантичної спільноти у підтримці вимушено переміщених українців. Заповнення цієї прогалини є необхідним як для академічної науки, так і для розробки ефективної державної політики України у сфері взаємодії з діаспорою та підтримки біженців.

Формулювання мети статті. Метою дослідження є комплексне вивчення та узагальнення основних напрямів гуманітарно-ціннісної підтримки, що підкреслюють унікальну роль євро-

атлантичної спільноти у збереженні стійкості та розвитку України в умовах повномасштабної війни. Дослідження спрямоване не лише на фіксацію масштабів і різноманітності такої допомоги, але й на аналіз її значення у контексті стратегічної солідарності та ціннісної інтеграції України в європейський і євроатлантичний простір. Завдання дослідження полягають у: 1) аналізі статистичних даних, офіційних джерел та наукових підходів щодо кількості українців, які прибули до країн Європейського Союзу, США, Канади та Великої Британії внаслідок війни, а також виявленні основних тенденцій, пов'язаних з їх перебуванням там упродовж тривалого періоду російської агресії; 2) розкритті ключових напрямів, форм та механізмів гуманітарно-ціннісної підтримки, які виходять за межі традиційного розуміння гуманітарної допомоги та відображають глибину солідарності з Україною з боку державних і недержавних акторів євроатлантичної спільноти.

Методи дослідження. Методологія дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, що дозволило комплексно проаналізувати роль євроатлантичної спільноти у підтримці українців, які вимушено залишили Україну внаслідок повномасштабної війни. Серед загальнонаукових методів застосовано аналіз, синтез, індукцію та дедукцію для систематизації наукових і прикладних даних. До спеціальних методів належать метод кейс-стаді для детального розгляду окремих прикладів гуманітарно-ціннісної допомоги у країнах ЄС, США, Канади та Великої Британії; контент-аналіз офіційних документів, урядових програм, звітів міжнародних організацій та матеріалів провідних аналітичних центрів; порівняльний аналіз практик різних держав і наддержавних об'єднань у сфері підтримки українських переселенців.

Емпіричну базу становлять статистичні звіти Управління Верховного комісара ООН у спра-

вах біженців (UNHCR), Міжнародної організації з міграції (IOM), Євростату, національних статистичних служб країн ЄС, США, Канади та Великої Британії, а також офіційні урядові дані щодо кількості українців, які отримали тимчасовий захист або інші форми легалізації. Використано аналітичні доповіді провідних європейських і північноамериканських дослідницьких інституцій, кількісні показники обсягів допомоги у сферах освіти, охорони здоров'я, соціальної інтеграції тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі аспекти, пов'язані з адаптацією українських переселенців та масштабами допомоги в країнах Європейського Союзу на основі окремих емпіричних даних, були досліджені автором і висвітлені у низці наукових публікацій [2; 3; 20]. У цих роботах проаналізовано специфіку інтеграції українських громад у країнах ЄС як індикатор актуальних міграційних тенденцій, окреслено основні форми та напрями європейської підтримки переселенців, а також виявлено ключові фактори, що сприяють або, навпаки, ускладнюють процес адаптації. Крім того, автором здійснено аналіз загальної гуманітарної ситуації в Україні в контексті війни, зокрема у перший рік повномасштабного вторгнення, результати якого опубліковано в низці окремих публікацій [19; 21; 2].

Загальні питання гуманітарної діяльності в Україні в контексті війни розглянуті у працях Джигори О. М., Банчук-Петросової О. В., Дем'янюк О. Б. [5], Мушенка С. І. [11] та Хмелевської О. [29]. У вказаних статтях висвітлено ключові аспекти гуманітарної діяльності та ролі міжнародних організацій у сучасних конфліктах. Підкреслено значення міжнародних структур у миротворчості, координації допомоги та захисті прав людини, звертаючи увагу на правові механізми та інституційні виклики. Також досліджено масштаби й напрями підтримки міжнародної спільноти в умовах війни та її вплив на стійкість суспільства. Усі автори наголошують на необхідності комплексного та узгодженого підходу до гуманітарної діяльності як елементу національної й глобальної безпеки.

Загальні питання гуманітарної діяльності та міжнародної солідарності з Україною в умовах повномасштабної війни, включно з аналізом структурних, політичних та історичних аспектів допомоги як зі сторони Європейського Союзу, так і окремими державами, розглянуті у працях Гересимчук Т. [4] та Сухобокової О. [32]. У своїх дослідженнях згадані автори аналізують механізми та масштаби гуманітарної підтримки України, виокремлюють політичний і ціннісний вимір цієї допомоги, досліджують динаміку міграційних потоків і роль правових інструментів, таких як

механізм цивільного захисту та тимчасового захисту в ЄС.

Проблеми становища українських науковців під час повномасштабної війни та шляхи їх інтеграції в міжнародний науковий простір розглянуті у працях Худавердієвої В. [16], Гаєтан Де Рассенфосса Г., Мурованої Т., Ульбаха В.-Г. [24] та Калюжної Т. [6]. Автори аналізують офіційні заходи підтримки з боку західних академічних інституцій, результати репрезентативних опитувань українських учених про масштаби еміграції та вплив війни на наукову діяльність, а також механізми міжнародної співпраці та збереження наукового потенціалу України.

За останні кілька років накопичено значний масив наукових досліджень, присвячених різним аспектам психологічної, гуманітарної та громадянської підтримки українців як на території України, так і за її межами, у контексті сучасних безпекових викликів. У цьому дослідженні автор зосереджується на додатковому аналізі окремих гуманітарних напрямів, що проявляються на політичному рівні євроатлантичної взаємодії, окреслюючи та підкреслюючи значущість гуманітарно-оцінювальної ролі євроатлантичної спільноти у підтримці України та здійснюючи структуру ключових напрямів цієї допомоги.

Перед початком дослідження слід зробити принципове зауваження: юридично жодна з країн євроатлантичної спільноти не надала українцям статусу біженців у розумінні Конвенції ООН про статус біженців 1951 року. Інакше кажучи, вони не були прирівняні до сирійських чи афганських біженців, які отримали міжнародний захист унаслідок воєн у Сирії та Афганістані. Це є важливим цивілізаційно-правовим аспектом, що відрізняє українців від інших категорій осіб, постраждалих від збройних конфліктів. Водночас у публічному дискурсі, політичних заявах, медіа та навіть у наукових дослідженнях, включно з українським академічним середовищем, широко використовується термін «біженці» як узагальнене позначення цієї групи. З правової точки зору українці мають інші форми легального статусу – насамперед тимчасовий захист або подібні режими, які, залежно від країни, мають власні правові та інституційні характеристики. Тому використання терміна «біженець» у відношенні до українців є умовним і не тотожним до його класичного міжнародно-правового значення.

Результати. Тимчасовий захист українців в країнах ЄС. Серед країн євроатлантичної спільноти саме держави Європейського Союзу прийняли найбільшу кількість вимушених переселенців з України. За даними Євростату, станом на січень 2025 року у країнах-членах ЄС було зареєстровано понад 4,2 млн громадян України, які

користуються тимчасовим захистом. Лідерами за кількістю прийнятих переселенців є Німеччина (понад 1,2 млн осіб), Польща (близько 960 тис.) та Чехія (понад 380 тис.) [33]. Згідно з офіційними звітами Європейської комісії та Європейського парламенту, на підтримку українських біженців та реалізацію програм тимчасового захисту Європейський Союз уже витратив понад 17 млрд євро, що охоплює фінансування житла, соціальної інтеграції, освіти та медичних послуг для вимушених переселенців [25].

Щодо інтеграції та адаптації українців в ЕС, то можна зазначити декілька тенденцій та майбутніх сценаріїв:

1. Повернення українських біженців після війни здатне стати важливим чинником розвитку держави. Завдяки здобутій за кордоном освіті їхніх дітей, взаємодії з представниками інших культур та накопиченому життєвому досвіду, вони зможуть зробити значний внесок у відбудову країни й сприяти швидшому просуванню України на шляху до інтеграції в Європейський Союз.

2. На основі аналізу результатів нещодавніх (2024–2025 рр.) досліджень було виявлено такі тенденції: ключова роль іммігрантів у заповненні вакансій та компенсації демографічних викликів у ЕС; особливий правовий статус та швидка інтеграція українських біженців; високий рівень безробіття попри формальні права; нерівномірний розподіл робочої сили та «трудова міграція всередині ЕС»; фемінізація міграційного потоку і наявність бар'єрів для працевлаштування жінок із дітьми [8].

3. Міграційна криза, спричинена російською агресією, створює суттєві виклики для стабільності ЕС та НАТО, зокрема в країнах Центрально-Східної Європи. З одного боку, гуманітарна відповідь ЕС демонструє солідарність та здатність до швидкого реагування, але водночас загострює внутрішньополітичні суперечності між державами-членами. Для НАТО зростання міграційного тиску та економічних витрат може вплинути на оборонну політику східного флангу Альянсу. Проте посилена координація між ЕС і НАТО, а також підтримка України як ключового елементу безпеки Європи, залишається стратегічним пріоритетом для обох організацій [12].

4. На теоретичному та практичному рівні немає єдності відносно однозначної думки громадян приймаючих країн щодо мігрантів-біженців від війни в Україні 2022–2024 рр. Серед респондентів переважають позитивні відповіді та настрої. Це викликано тим, що громадяни приймаючих сторін усвідомлюють реальну загрозу зі сторони РФ для своїх територій, хочуть щоб швидше припинився військовий конфлікт в Україні. Вони цінують український народ за його хоробрість, мужність

та чіткість у відстоюванні своїх цінностей та своєї свободи [7].

Захист українських біженців у Великій Британії. Велика Британія, яка реалізує програми Homes for Ukraine, Ukraine Family Scheme та Ukraine Extension Scheme, станом на початок 2025 року надала притулок близько 251 тис. громадян України [34] (Велика Британія 2025). Станом на 31 березня 2024 року найбільша кількість українців спочатку прибула до Шотландії (18% або 27 000 осіб), Лондона (17% або 26 000 осіб) та Південно-Східної Англії (17% або 25 000 осіб). Частка учасників програми Homes for Ukraine, які спершу переїхали до Шотландії, є незвично високою порівняно з іншими видами міграції, де Шотландія зазвичай представлена меншою кількістю мігрантів. Імовірно причиною цього є шотландська програма «суперспонсора», яка забезпечила 78% прибуттів до Шотландії. Найменша кількість українських переселенців була зафіксована у Північній Ірландії та на північному сході Англії [35]. За даними Бібліотеки Палати громад Великої Британії, станом на серпень 2022 року уряд витратив близько 1,6 млрд фунтів стерлінгів на розміщення українських біженців у межах програм Homes for Ukraine та Ukraine Family Scheme. Крім того, існував потенціал для додаткових витрат у розмірі приблизно 1,4 млрд фунтів стерлінгів у разі, якщо всі особи з чинними візами або ті, що очікують на результати розгляду заяв, отримають право на відповідну підтримку [18].

Аналізуючи ставлення британців до українських біженців, то серед важливих тенденцій дослідники зазначили, що серед країн із великою кількістю українців про найкраще ставлення до себе кажуть біженці у країнах, що мають вищий рівень етнічного та культурного різноманіття – США, Канада та Велика Британія [15]. Крім того, треба враховувати соціально-комунікативний аспект невідповідності кваліфікаційної структури зайнятості українських біженців рівню їхньої фахової підготовки пов'язаний із мовним бар'єром і організаційно-правовими аспектами функціонування ринків праці європейських країн. Мабуть, мовний бар'єр, як свідчать статистичні дані, є основною причиною невеликої абсолютної та відносної чисельності прибулих, наприклад, до Франції українських біженців і їх зайнятості (33%) у місцевій економіці порівняно з іншими країнами Європи. У Великій Британії відносна зайнятість українських біженців значно вища – 61%. Зауважимо, що в Україні англійську мову вивчають набагато активніше, ніж французьку [9].

Ситуація із підтримкою українських біженців у США. Станом на 30 вересня 2023 року до США в межах програми Uniting for Ukraine (U4U) прибуло понад 158 000 осіб. Уряд США надав цим

переселенцям можливість отримувати допомогу, еквівалентну тій, що доступна для біженців, включно з грошовою підтримкою через програми Temporary Assistance for Needy Families (TANF) та Supplemental Security Income (SSI), медичне страхування через Medicaid та продовольчу допомогу через SNAP. Також доступні послуги з працевлаштування та навчання англійської мови через Office of Refugee Resettlement [36]. За два роки імміграційні органи США схвалили понад 236 000 заяв у межах програми Uniting for Ukraine (за даними Міністерства внутрішньої безпеки США). Станом на кінець березня 2024 року понад 187 000 українців прибули до США за цією програмою. Ще близько 350 000 громадян України в'їхали до країни поза межами процедури спонсорства з початку повномасштабного вторгнення росії, переважно за тимчасовими візами [28]. За даними Migration Policy Institute, майже половина українських іммігрантів у США проживала лише у трьох штатах: Нью-Йорк (22%), Каліфорнія (16%) та Вашингтон (9%). П'ять округів, де мешкала найбільша кількість українських іммігрантів, – це округ Кінгс у Нью-Йорку, округ Кук в Іллінойсі, округи Лос-Анджелес і Сакраменто в Каліфорнії, а також округ Кінг у штаті Вашингтон. Разом ці п'ять округів становили близько 31% усієї української іммігрантської спільноти у США [17].

Українські біженці у США демонструють високу адаптивність та психологічну стійкість у відповідь на травматичний досвід війни та вимушеного переміщення. Як показує дослідження Marianne R. Choufani [23], ключову роль у цьому відіграють внутрішні ресурси особистості, підтримка діаспори та доступ до базових соціальних послуг, що сприяють збереженню ментального здоров'я. Своєю чергою, дослідження науковців Childress, S., Shrestha, N. [31] підтверджує, що навіть за умов обмежених програм допомоги, але за наявності стабільних підтримувальних факторів, українські біженці здатні швидко інтегруватися у суспільство, що приймає. Водночас обидва дослідження наголошують на ризиках, пов'язаних із короткостроковістю та несистемністю підтримки, що може негативно позначитися на довгостроковій інтеграції.

Українські біженці в Канаді. Станом на червень 2025 року за програмою Canada-Ukraine Authorization for Emergency Travel (CUAET) до Канади прибуло понад 304 000 українців [27]. Більшість українців Канади проживає в Онтаріо (28%), Альберті (27%) або Британській Колумбії (17%) (Канада, 2022) [26]. Щодо фінансового виміру підтримки українців в Канаді, то, наприклад, станом на 1 вересня 2024 р. було схвалено виплати для 296 779 власників візи CUAET на загальну суму 794,8 млн CAD [30].

Як зазначають дослідники, для багатьох українців великою проблемою є незнання англійської мови. Для цього уряд Британської Колумбії у Келоуні надає можливість долучатися до різних курсів англійської, які проводяться у коледжі. Як уже згадувалося, можна також отримати фінансування для участі у таких курсах. Отже, загалом можна сказати, що в країні створено належні умови для українців, що дає можливість уникнути багатьох проблем, які постають перед прибулими біженцями. Пошук житла та роботи, знання англійської мови – все це та інше, є перепорою для звичайного життя у будь-якій іншій країні. Канада спромоглася влаштувати все у такий спосіб, щоб громадянам, які втікають від війни з України, було легше адаптуватися та при звичаїтися, а з часом інтегруватися в соціум [14]. Крім того, як слушно зазначають деякі автори успіх підтримки українських біженців у Канаді зумовлений поєднанням державних програм екстреного прийому (CUAET) та активної участі місцевих громад і діаспори, що створило умови не лише для швидкої адаптації, а й для довгострокової інтеграції з урахуванням збереження культурної ідентичності [1].

Обговорення. Вищевказаний аналіз дозволяє краще зрозуміти гуманітарно-ціннісний вимір євроатлантичної підтримки України в контексті повномасштабної війни та адаптації українських біженців у країнах ЄС, Великій Британії, США та Канаді. Аналіз показав, що, попри різні інституційні механізми та правові моделі, усі вказані міжнародні актори продемонстрували високий рівень солідарності, що виразився у швидкому створенні та впровадженні спеціальних програм прийому, соціальної інтеграції та підтримки.

Серед суб'єктів євроатлантичної спільноти, які першими взяли на себе виклик РФ та організували багатопланову допомогу, зокрема й біженцям, були США, Європейський Союз, Велика Британія, Канада. Лише в комплексному, безпрецедентному з часів світових воєн підході країни євроатлантичної спільноти змогли відповісти на виклик, спричинений російською агресією. Однією з цілей російської агресії є фізичне знищення населення України, у тому числі через створення демографічної кризи. В таких умовах допомога переселенцям, яку надають країни євроатлантичної спільноти поряд з іншими видами підтримки – військово-технічною, економічною, дипломатичною, – набуває екзистенційного характеру. Збереження українців як нації, зокрема й за межами України, є стратегічним завданням як самої України, так і її союзників.

Європейський Союз завдяки механізму тимчасового захисту зміг у стислі терміни надати притулок понад 4,2 млн українців, забезпечивши

комплексний доступ до житла, освіти, медицини та соціальних послуг. Своєю чергою, Велика Британія через програми Homes for Ukraine та Ukraine Family Scheme показала ефективність у використанні інноваційних моделей, зокрема системи «суперспонсора», що дозволила суттєво прискорити розселення. У США програма Uniting for Ukraine створила прецедент масштабної гуманітарної підтримки поза межами класичної системи біженства, надаючи фінансову, соціальну та освітню допомогу на рівні з визнаними біженцями. Канадська модель, поєднуючи державні механізми CUAET та активну участь діаспори, продемонструвала ефективність комплексного підходу, який охоплює не лише базові потреби, але й підтримує культурну ідентичність. Практичний досвід згаданих країн вказує, що стійкість біженців на пряму залежить від поєднання особистих адаптаційних ресурсів (психологічна витривалість, соціальні зв'язки, культурна гнучкість) та інституційних умов (правовий статус, доступ до ринку праці, мовна підтримка).

Водночас результати дослідження виявили й проблемні тенденції. Серед них – нерівномірний розподіл біженців між країнами та регіонами, мовні та професійні бар'єри, а також ризики, пов'язані з короткостроковістю програм підтримки. Ці обмеження можуть звести нанівець позитивний ефект від початкової гуманітарної реакції, якщо не буде запроваджено довгострокових стратегій інтеграції.

Таким чином, можна припустити, що ефективна політика щодо українських біженців має спиратися на баланс між швидкою мобілізацією ресурсів у кризовій фазі та формуванням стійких механізмів інтеграції, які враховують як національні інтереси країн-приймачів, так і потреби української громади у збереженні соціальної та культурної цілісності. Варто погодитися з українськими вченими про те, що в контексті війни в Україні міграція набуває ще більшого значення. З метою мінімізації негативних наслідків міграції для України та ЄС необхідним є розроблення політики, що сприятиме ефективній інтеграції мігрантів у нове соціально-економічне середовище, а також програм підтримки повернення громадян України додому з врахуванням відновлення країни після війни [13].

Одним із позитивних політичних рішень останнього часу в Україні стало ухвалення рішення про створення Міністерства національної єдності – органу виконавчої влади, який діє на виконання законодавчих та урядових завдань. Зокрема, Постанова Кабінету Міністрів України від 24 січня 2025 року № 113 передбачає, що Міністерство відповідає за формування і реалізацію державної політики із забезпечення національної

єдності, прав і потреб громадян, які виїхали за кордон, зокрема внаслідок збройного конфлікту, а також створення умов для їх добровільного повернення чи інтеграції в Україні [10].

Висновки. Отримані результати засвідчили, що гуманітарно-ціннісна підтримка українських біженців з боку країн ЄС, Великої Британії, США та Канади має системний і стратегічний характер. Усі досліджені держави продемонстрували високий рівень солідарності, впровадивши програми прийому, адаптації та соціальної інтеграції, які враховують як базові потреби переселенців, так і довгострокові цілі збереження культурної ідентичності та соціальної згуртованості.

Проаналізовані дані підтверджують, що ефективна політика у сфері підтримки українських переселенців повинна поєднувати швидку кризову реакцію з формуванням інституційних механізмів, орієнтованих на довгострокову інтеграцію. Одним із важливих кроків у цьому напрямі є створення Міністерства національної єдності України, покликаного зміцнювати зв'язки між українцями за кордоном і їхньою історичною батьківщиною.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі окремих груп переселенців та специфіки їх інтеграції в різних країнах, зокрема в розрізі окремих професій, рівня освіти, соціально-економічного статусу та регіонального походження. Особливу увагу доцільно приділити вивченню бар'єрів і стимулів для повернення, а також порівняльному аналізу національних практик інтеграції, що відкриває широке поле для міждисциплінарних наукових досліджень.

Література

1. Бондаренко В., Давидова Т. Соціальні та соціолінгвістичні аспекти адаптації українських біженців війни в Канаді. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*. 2024. № 5. С. 5–10. DOI: 10.32782/philsru/2024.5.1 (дата звернення: 14.08.2025).
2. Бузаров А. Специфіка європейської допомоги українським переселенцям та їх адаптація в країнах Єврозою. *Society and Security*. 2024. Т. 6, № 6. С. 9–16. DOI: 10.26642/sas-2024-6(6)-9-16.
3. Бузаров А. Українські громади в країнах Європейського Союзу як індикатор актуальних тенденцій міграційних процесів. *Українознавство*. 2025. Т. 1, № 94. С. 130–147. DOI: 10.17721/2413-7065.1(94).2025.318207.
4. Герасимчук Т. Гуманітарний вимір солідарності Європейського Союзу з Україною в повномасштабній російсько-українській війні. *Український історичний журнал*. 2024. № 6. С. 5–28. DOI: 10.15407/uhj2023.06.005.
5. Джигора О., Банчук-Петросова О., Дем'янюк О. Роль міжнародних організацій у контексті сучасних міжнародних конфліктів. *Public Management and Policy*. 2025. № 5(9). DOI: 10.70651/3041-2498/2025.5.11 (дата звернення: 14.08.2025).

6. Калюжна Т. Міжнародна підтримка українських науковців в умовах війни. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. Т. 22, № 2. С. 84–96. DOI: 10.35387/od.2(22).2022.84-96 (дата звернення: 14.08.2025).
7. Козловська Л. В., Наумкіна С. М. Мігранти-біженці від війни в Україні в глобалізаційних політичних процесах сучасності очима громадян приймаючих країн. *Політичне життя*. 2025. № 1. С. 5–11. DOI: 10.31558/2519-2949.2025.1.1 (дата звернення: 14.08.2025).
8. Панченко Р. Соціальна політика щодо підтримки зовнішньо переміщених з України осіб житлом у країнах європейського союзу. *Humanitas*. 2024. № 2. С. 149–155. DOI: 10.32782/humanitas/2024.2.21 (дата звернення: 14.08.2025).
9. Кулицький, С. Адаптація українських біженців за кордоном до умов країн перебування як поліструктурна багаторівнева система соціальних комунікацій URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004943> (дата звернення: 12.08.2025).
10. Міністерство національної єдності України. URL: <https://unity.gov.ua/> (дата звернення: 12.08.2025).
11. Мушенко С. І. Проблеми надання гуманітарної допомоги в Україні: практичні аспекти. *Kyiv Law Journal*. 2024. № 3. С. 158–162. DOI: 10.32782/klj/2024.3.23 (дата звернення: 14.08.2025).
12. Тодоров І. Вплив міграційної кризи, спричиненої російською агресією, на стабільність НАТО та ЄС: вимір країн Центрально-Східної Європи. *Міжнародний науковий вісник*. 2025. № 2(30). С. 11–16. DOI: 10.24144/2218-5348.2025.2(30).11-16 (дата звернення: 14.08.2025).
13. Токар П., Бабичин Н. Демографічні наслідки війни в Україні та необхідність стратегій повернення біженців. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2023. № 2(31). DOI: 10.24144/2078-1431.2023.2(31).87-99 (дата звернення: 14.08.2025).
14. Токар П., Світлик І. Політика уряду Канади щодо українських біженців. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2023. № 2(31). С. 38–45. DOI: 10.24144/2078-1431.2023.2(31).38-45 (дата звернення: 14.08.2025).
15. Українські біженці після трьох років за кордоном. Четверта хвиля дослідження – Центр економічної стратегії. 2025. 3 березня. URL: https://ces.org.ua/refugees_fourth_wave/ (дата звернення: 12.08.2025).
16. Худавердієва В. Шляхи допомоги академічній спільноті України західними партнерами щодо організації освітнього процесу. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2022. Т. 1, № 3. С. 1–12. DOI: 10.46299/j.isjel.20220103.1 (дата звернення: 14.08.2025).
17. Batalova, J., Blizzard, B., Jordan, R. Ukrainian Immigrants in the United States. *Migrationpolicy.Org*. 2022. URL: <https://www.migrationpolicy.org/article/ukrainian-immigrants-united-states> (дата звернення: 12.08.2025).
18. Brien P., Loft P. The UK aid budget and support for refugees in the UK, 2022 to 2024. 2025. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9663/> (дата звернення: 12.08.2025).
19. Buzarov A. The difficult humanitarian situation in Ukraine ahead of winter. 2022. URL: <https://www.lrytas.lt/english/feature/2022/11/08/news/the-difficult-humanitarian-situation-in-ukraine-25098875> (дата звернення: 12.08.2025).
20. Buzarov A. Tendencies of adaptation and integration of immigrants from Ukraine in the European Union after the aggression of the Russian Federation against Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2023. Vol. 9, no. 2. P. 73–90. DOI: 10.30525/2256-0742/2023-9-2-73-90 (date of access: 14.08.2025).
21. Buzarov A. I. Humanitarian aid to Ukraine: State and prospects. 2022. URL: <https://www.lrytas.lt/english/society/2022/11/28/news/humanitarian-aid-to-ukraine-state-and-prospects-25322269> (дата звернення: 12.08.2025).
22. Buzarov A. I. The problems of internally displaced persons (IDPs) in Ukraine. 2022. URL: <https://www.lrytas.lt/english/feature/2022/10/19/news/the-problems-of-internally-displaced-persons-idps-in-ukraine-24916539> (дата звернення: 12.08.2025).
23. Choufani M. R., Larson K. L., Prannik M. Y. Perspectives of refugees from Ukraine on cultural identity and health care experiences during U.S. resettlement. *Nursing Reports*. 2025. Vol. 15, No. 7. P. 263. DOI: 10.3390/nursrep15070263.
24. De Rassenfosse G., Murovana T., Uhlbach W.-H. The effects of war on Ukrainian research. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2023. Vol. 10, No. 1. P. 856. DOI: 10.1057/s41599-023-02346-x.
25. EU assistance to Ukraine – European Commission. 2022. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine_en (дата звернення: 12.08.2025).
26. Government of Canada. A sociodemographic profile of Ukrainian-Canadians. 2022. URL: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/36-28-0001/2022004/article/00003-eng.htm> (дата звернення: 12.08.2025).
27. Immigration, Refugees and Citizenship Canada. ARCHIVED – Temporary public policy to facilitate continued access to open work permits and study permits for foreign nationals in Canada who arrived under the Canada-Ukraine authorization for emergency travel measures. 2025. URL: <https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/corporate/mandate/policies-operational-instructions-agreements/public-policies/ukraine-cuaet-open-work-permit-study-permit.html> (дата звернення: 12.08.2025).
28. In 2 years since Russia's invasion, a U.S. program has resettled 187,000 Ukrainians with little controversy – CBS News. 2024. URL: <https://www.cbsnews.com/news/ukrainian-refugees-us-uniting-for-ukraine-russia-invasion/> (дата звернення: 12.08.2025).
29. Khmelevska O. Humanitarian action in the conditions of war in Ukraine. *Demography and Social Economy*. 2023. No. 1. P. 96–117. DOI: 10.15407/dse2023.01.096.
30. Immigration, Refugees and Citizenship Canada. Question Period Note: Ukraine – CUAET Measures and PR family based pathways. Open Government Portal, Government of Canada. URL: <https://search.open.canada.ca/qpnotes/record/cic%20CIRCC-2025-QP-00012> (дата звернення: 12.08.2025).

31. Childress S., Shrestha N., Russ S. A., Berge J. M., Roy K., Lewin A., Perez-Brena N., Feinberg M. B., Hal-fon N. A qualitative study of adaptation challenges of Ukrainian refugees in the United States. *Children and Youth Services Review*. 2025. Vol. 169. Article 108039. DOI: 10.1016/j.childyouth.2024.108039.

32. Sukhobokova O. Humanitarian assistance from the Baltic states to Ukraine at the beginning of Russia's full-scale war against Ukraine (February – May 2022). *European Historical Studies*. 2022. No. 21. P. 113–126. DOI: 10.17721/2524-048x.2022.21.8 (date of access: 14.08.2025).

33. Temporary protection for 4.28 million people in May – News articles – Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250710-1> (дата звернення: 12.08.2025).

34. Ukraine Family Scheme, Ukraine Sponsorship Scheme (Homes for Ukraine) and Ukraine Extension Scheme visa data. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/ukraine-family-scheme-application-data/ukraine-family-scheme-and-ukraine-sponsorship-scheme-homes-for-ukraine-visa-data--2> (дата звернення: 12.08.2025).

35. Ukrainian migration to the UK – Migration Observatory. URL: <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/ukrainian-migration-to-the-uk/> (дата звернення: 12.08.2025).

36. Uniting for Ukraine. Process Overview and Assessment. 2024. URL: https://www.dhs.gov/sites/default/files/2024-12/2024_1104_dmo_plec_uniting_for_ukraine_process_overview_and_assessment.pdf (дата звернення: 12.08.2025).

Анотація

Бузаров А. І. Роль євроатлантичної спільноти у підтримці українців, які були змушені залишити Україну внаслідок війни. – Стаття.

У статті комплексно досліджується роль євроатлантичної спільноти як багаторівневого політичного, економічного та гуманітарного актора у підтримці громадян України, вимушених залишити країну внаслідок повномасштабної агресії РФ. Показано, що гуманітарно-ціннісна допомога виходить за межі класичного уявлення про фінансові трансфери чи матеріальне забезпечення і охоплює широкий спектр інструментів: програми тимчасового захисту та спрощені режими легалізації, інтеграційні ініціативи, освітні та мовні курси, психологічну підтримку, сприяння працевлаштуванню, а також залучення діаспорних мереж. Методологічно дослідження спирається на поєднання кейс-стаді, порівняльного аналізу та контент-аналізу офіційних документів ЄС, США, Канади та Великої Британії; емпіричною базою слугують дані Євростату, UNHCR, IOM і національних урядових звітів. Узагальнено масштаби переміщення та прийому українців: держави ЄС надали тимчасовий захист понад 4,2 млн осіб; Велика Британія реалізує програми Homes for Ukraine та Ukraine Family Scheme (близько 251 тис. осіб); у США програма Uniting for Ukraine забезпечила прийом понад 187 тис. українців; Канада застосувала механізм CUAET у поєднанні з активністю міс-

цевих громад. Розкрито ключові тенденції інтеграції: мовні бар'єри й визнання кваліфікацій, фемінізація потоку та доглядові обов'язки, нерівномірний розподіл робочої сили між регіонами, роль діаспори у доступі до послуг і ринку праці, а також психологічна стійкість спільнот. Аргументовано, що юридичні режими прийому українців (тимчасовий захист, спонсорські схеми тощо) не тотожні статусу біженця за Конвенцією 1951 року, однак фактично забезпечують порівнянний рівень соціального захисту та інтеграційної підтримки. Показано подвійний ефект гуманітарної політики євроатлантичних країн: з одного боку, стабілізація життя українських громад за кордоном і розбудова їхнього людського капіталу, з іншого – створення передумов для внеску цих громад у післявоєнну відбудову України та прискорення її ціннісної інтеграції до європейського й євроатлантичного простору. Практичну значущість підсилює інституціоналізація державної політики України у сфері підтримки громадян за кордоном і формування умов для добровільного повернення, що підкреслює потребу балансу між швидкою кризовою реакцією та довгостроковими механізмами інтеграції.

Ключові слова: євроатлантична спільнота, гуманітарна допомога, українські біженці, тимчасовий захист, інтеграція, адаптація, післявоєнна відбудова.

Summary

Buzarov A. I. The role of the Euro-Atlantic community in supporting Ukrainians forced to leave Ukraine due to the war. – Article.

The article provides a comprehensive examination of the Euro-Atlantic community as a multi-level political, economic, and humanitarian actor in supporting Ukrainian citizens forced to leave their country as a result of Russia's full-scale aggression. It is shown that humanitarian and value-based assistance goes beyond the classical understanding of financial transfers or material support and encompasses a broad range of instruments: temporary protection programs and simplified legalization regimes, integration initiatives, educational and language courses, psychological assistance, employment facilitation, as well as the mobilization of diaspora networks. Methodologically, the research is based on a combination of case study, comparative analysis, and content analysis of official documents of the EU, the USA, Canada, and the United Kingdom; the empirical base includes data from Eurostat, UNHCR, IOM, and national government reports. The scale of displacement and reception of Ukrainians is summarized: EU member states have granted temporary protection to over 4.2 million people; the United Kingdom is implementing the Homes for Ukraine and Ukraine Family Scheme programs (around 251,000 people); in the United States, the Uniting for Ukraine program has facilitated the reception of more than 187,000 Ukrainians; Canada has applied the CUAET mechanism combined with active engagement of local communities. Key integration trends are revealed: language barriers and qualification recognition, feminization of the migration flow and care responsibilities, uneven distribution of the labor

force across regions, the role of the diaspora in accessing services and the labor market, and the psychological resilience of communities. It is argued that the legal regimes for receiving Ukrainians (temporary protection, sponsorship schemes, etc.) are not identical to refugee status under the 1951 Convention but effectively provide a comparable level of social protection and integration support. The dual effect of Euro-Atlantic countries' humanitarian policy is demonstrated: on the one hand, stabilization of Ukrainian communities abroad and development of their human capital; on the other, creating

preconditions for these communities' contribution to Ukraine's post-war reconstruction and accelerating its value-based integration into the European and Euro-Atlantic space. The practical significance is reinforced by the institutionalization of Ukraine's state policy in supporting citizens abroad and creating conditions for voluntary return, highlighting the need to balance rapid crisis response with long-term integration mechanisms.

Key words: Euro-Atlantic community, humanitarian assistance, Ukrainian refugees, temporary protection, integration, adaptation, post-war recovery.

Дата надходження статті: 13.08.2025

Дата прийняття статті: 25.08.2025

Опубліковано: 30.09.2025